

ПИЈЕМОН

ДИРЕКТОР: Бранко Божовић

Оснивач: ЉУБОМИР С. ЈОВАНОВИЋ

Немоћни Понтифекс

Папа се обратио зарађеним странама са саветом, да се престане са ужасним крвопролићем и да се ускелебаном свету поврати мир.

Овакав поступак папин ни за кога није изненађење. Шта је друго требао и могао учинити Понтифекс једне велике хришћанске цркве? Католичка црква је ненационална, космополитска. У толико је разумљивији поступак папин. Папа је једини ауторитет још у Европи, који није партијски ангажован у велики ратни метеж наших дана. Он и његова црква подједнако су заинтересовани како народима Аустрије и Немачке, тако и народима Француске, Енглеске и Белгије. Он не може дакле бити партијачан, бар што се тиче западних сила, које су у рату.

Али глас Бенедикта XV остао је глас вапијућег у пустињи. Канцелари су љубазно примили акт папин, љубазно се захвалили и љубазно одговорили, да је ток крвавих догађаја постао са свим независан од њих, и од сваког понаособ смртнога човека. И рат се продужује без обзира, да ли је Папа за њега или против њега.

Некад је било другачије. Некад, кад би Понтифекс римски проговорио чуло се на све крајеве света. На један миг Папин некад је рат отпочињао, и на један миг његов миг закључиван. Некад, некад, у време Гргура и Инокентија, и Александра и Јулијана! Некад је била у пуној сили она парола: Roma locuta, causa finita!

Данас је глас Ватикана постао нечујан, а ауторитет папски једна куриозна старина поред осталих класичних старина у ватиканском музеју.

Неко, коме ни најближа прошлост није позната, могао би још и бити благодаран Папи на његовим лепим жељама и саветима. А онај, коме је та скоро прошлост позната, може се само горко осмехнути на папину мирољубивост и сетити се оне приче, како је хајдук убио човека, па му запалио свећу више главе!

Кад би Бенедикт XV смео бити искрен, он би, заједно с нама, признао, да понтифекси римски носе једну добру половину одговорности за садашње европско крвопролиће. Ево простих, крупних факата:

Папа је знао за бесну католичко-језуитску пропаганду у Аустрији, којом се сејала страховита мржња међу народностима, па чак и међу синовима једног истог народа. Знао је и благосиљао је ту пропаганду.

Папа је знао за паклену неправду Беча и Пеште пре-

ма аустријским Словенима у опште, а нарочито према православној Словенима. Папа је *de facto* био други монарх у Аустроугарској, и његово *veto* вредело је не мање него Ђесарево. Али Папа не само да није ни једним прстом покушао да благовремено спречи ту неправду, него ју је најенергичније подржавао својим великим ауторитетом и својом црном војском.

Папа даје тон католичкој штампи. Никад ниједна штампа — чак ни турска — није тако арогантно, тако вулгарно и тако несомучно нападала Краљевину Србију, српског Краља, српску војску, српску цркву, српски народ, као што је то чинила и чини католичка штампа у Аустрији и Немачкој. Турске новине су често умеле и поштenu реч рећи о вредности ма чега што је српско, али новине штадлеровске, франковске, луегеровске, басерманске, нису се никад могле до те висине дићи.

Све је то знао Роб Ватикански, и свему се томе радовао у својој ђелији покрај цркве Светога Петра. Све је то знао „Намесник Христов на земљи“ и свему томе могао је страшни крај предвидети, па ипак никад не покуша он ни са једном јевтином речју да току ствари да бољи обрт. Никад не унесе он ни онолико мирољубивости и јеванђелске правде у политички режим аустријске царевине, колико би и најгори, дванаести апостол Христов, унео. Јуда је за тридесет сребрника извео Спаситеља на Голготу. Папски профит од шкандалозног режима аустријског, који је и извео Европу на Голготу, једва је што више вредео од тридесет сребрника. Никад се ово поређење није толико наметало колико данас! Јуда се обесио за свој грех. Папа се, после свога јудинског греха, намеће за саветника и арбитра! Грешни Јуда, — он је ипак имао много савести!

Нека Папа римски пише какве хоће посланице и нека даје какве хоће савете, нека чак клечи и моли Европу да се умири, — сад је све доцкан, и све излишно. Милион људи већ лежи мртво на бојним пољима, и милион нових гробница већ се спрема.

— Нека говори Папа сад медено као Сирена, — не помаже. Кад се буде писала историја европског рата, рећи ће се:

Виновник најкрвавијег покоља људског била је једна држава, у којој се владало неправдом, интригом*) насилљем и лажи. Духовни поглавар те државе био је римски папа.

*) Рим рече, ствар се сврши.

Немачке измишљотине

— Производи немачке маште —

Немци у свом беснилу не престају да измишљају најневероватније ствари на рачун Тројног Споразума. Сада „Франкфуртске Новине“ објављују, да је Јапан Енглеској обећао своју евентуалну интервенцију у Индији у случају револуције само под ова три услова: одобрење исељавање у енглеске колоније у Тихом океану; зајам од једне милијарде динара и одршене руке у Кини. Енглеска је, веле, примила те услове.

Кнез Олег

— Млађи брат кнеза Јована Нона стантиновића погинуо је у борбама на Висли. —

Петроград, 1. окт.

Кнез Олег млађи брат кнеза Јована Константиновића, у последњим борбама на Висли тешко је рањен и после неколико дана подлегао је рани.

Војна контрабанда

— Немачки товари у Норвешкој —

Христијанија 30. септ.

У норвешко пристаниште Христијанзаид дошао је из Каммеруна један норвешки брод са петнаест немачких официра и 2.000 тона никлових руде за Крупову фабрику.

Бојећи се, да је не ухвати Енглези лађа је пловила поред бразилских обала, затим уз западну страну Шотске до Бергена и одатле норвешким приморјем до Христијанзаида.

Норвешке су власти нашле, да је и брод и товар војна контрабанда, те су задржани на основу неутралности Норвешке.

Политика Бугарска

— Како Бугари помажу Аустријанцима —

Букурешт, 30. септ.

Овде су стигле појединости из Софије о томе, како су се неколико аустро-угарских пароброда наоружали у Видину, после чега су извршили пиратски напад на један руски пароброд, који је путовао за Радујевац.

Прве вести о томе, да се у видинском пристаништу тајно наоружавају угарски пароброди, добила је руско посланство у Софији још почетком септембра. Сазнало се да су се у Видину сакрила три пароброда „Франц Деак“, „Карло Лудвиг“ и „Таучик“. Бугарске власти у Видину добиле су из Софије наређење, да припомогну да се та три пароброда претворе у речне мониторе, те су их

снабдели не само оклопом и митраљезима, него и војном командом врбованом између добровољаца Бугара.

Претварање угарских пароброда у речне мониторе извршено је под непосредним надзором и руководством једног члана аустријског посланства.

Представка руског посланика о том предмету остала је до сада без икаквог одговора. Бугарске власти и званични листови продужују уверавати, да је протест руског посланика основан на лажним извештајима и да је посланика преварио неки непријатељ Бугарске.

Поред тога бугарски меродавни кругови категорички одричу, да је из Софије наређено, да бугарске власти заустављају руске бродове на Дунаву.

Према том наређењу, има да се задрже апсолутно сви руски бродови, а они који не хтедну стати да се подвргну прегледу, да се потопе; они пак код којих се прегледом нађе сумњиви товар да се задрже.

Међутим то наређење по-

них извора наређење испослано и у Рушчук, али су тамошње власти категорички одбиле да га испуњавају.

Пљачкање странаца

— Немачки проналазак —

Путници, који су из Берлина стигли у Копенхаген, говоре о новом немачком проналазку, помоћу кога треба да се попуне касе њиховог Црвеног Крста.

На све задржане руске поданике, које сад пуштају да се врате у Русију, они су ударили намет у виду „добровољног“ прилога. Ко не да добровољни прилог Црвеном Крсту не може добити потребну објаву од војних власти.

Износ прилога почиње од 300 марака па на више, према имовном стању дотичног лица и расположења пљачкаша. Од директора једне банке у Харкову отели су 20.000 марака, од једног руског графа 50.000 марака, од једног јувелира 1.200 марака итд.

Пред важним догађајима

— Поглед на последње операције на руско-аустро-немачком војишту —

19. септембра, осмог дана битке на Њемени, армија генерала Хинденбурга била је већ сломљена на целој линији. Тога дана наша војска заузела је Мариампол, пошто је разбила лево крило немачке армије. Једновремено је заузела и Калварију, услед чега је лево крило генерала Хинденбурга било одсечено од центра. Гоњење разбијеног центра продужило се друмом који води у Шиплишки (18 врта од Калварије, на по пута од Сувалке). Овде се прва пруска коњица дивизија, пошто је покушала зауставити гоњење ватром из пушака, дала у бегстес чим је наша коњица пошла на јуриш. Паника је била толика, да је и немачка пешадија, која је кренута у помоћ својој коњици, угледавши нашу коњицу, тако исто нагла бежати без осврта. Јужније, на друму из Сејна у Сувалку, Немци су се упорно бранили северно од језера Вигре, шест врта од Сувалке. Још јужније Немци су вршили жестоке нападе на фронту Рачки—Боржемен. Наша је пешадија била у тешком положају, јер се морала развијати под непријатељском ватром из шума Августова. Па ипак нису Немци мали успеха и били су одбачени иза Августова. Западно од Августова је наша војска подишла самој граници и заузела Регрод, обезбеђујући на тај начин комуникацију са Грајево. У исто време, из Регрода наша војска угрожава десни бок немачке заштитнице у Боржемену, што мора изазвати брзоступање Немца у правцу на Лику. И тако, ми смо створили даљу базу за офан-

зиву с југа на фронт Бјал—Лик—Мариампово, у позадину центра генерала Хинденбурга у Сувалки. Јасно је, да је генерал Хинденбург, пошто је већ отступио са Њемени за више од деведесет врта, дужан да пожури натраг Мазурским језерима, под заштиту пољских фортификација које су тамо Немци.

Наравно, да се ово под притиском наших војски може ни замислити без знатних губитана у артилерији и комори.

Упорна одбрана генерала Хинденбурга пред Мазурским језерима има очито демонстративни циљ, да привуче пажњу нашег штаба на источно-пруски фронт, на штету операција на другим деловима пространог војишта. У осталом, жестоки напади Немца у пределу Сувалке објашњују се и чисто месним приликама. Лево крило генерала Хинденбурга, разбијено на линији Мариампол—Калварија, одвојено је знатно од центра и излаже се опасности обилажења у правцу на Сталпуну. Бојеви у центру имају да омогуће овоме крилу, да у своје време отступи на исту линију с центром и, на тај начин, да се спасе из опасног положаја. Несумњиво је, да су у осмодневној битци Немци имали огромне губитке и, што се више буду опирали, толико ће им се и губитак повећавати. Врло је вероватно, да се упорност генерала Хинденбурга објашњује још и близином цара Вилхелма, који је, по извештајима новина, дошао у Торн. Наступање генерала Хинденбурга у Источној Пруској било је започето на личну

Са нашег ратишта

Извештај Врховне Команде

— Кратак преглед операција од 5. до 28. септ. —

Вздево, 30. септембра

У току 5., 6., 7. и 8. септембра наш је напад на линији Гучево—Борања—Јагодња лагано али успешно напредовао. Трупe левог крила на овоме фронту, и ако су услови за напад били изванредно тешки, потиснуле су непријатеља после особито упорне борбе са његових положаја гребену Јагодње.

На центру и десном крилу овога фронта, наилазили смо на силне тешкоће, али смо и овде овладали неким доминирајућим тачкама на Гучеву и Борању.

Да би повратио раније изгубљене важне тачке, непријатељ је и сам на извесним деловима овог фронта прелазео у напад. Око тих тачака наставиле су се, у току идућих неколико дана врло крваве борбе. Знатно појачан из позадине, непријатељ је са крајним напрезањем снаге покушао, да поново овлада доминирајућим тачкама на Гучеву (Кулиште Еминове воде).

У току неколико дана и ноћи, он је овде вршио врло упорне нападе, али су ови његови напади енергично сломијени. Са огромним губитцима непријатељ је увек био одбијен и све тачке дефинитивно су остале у нашим рукама.

По свима знацима, непријатељ је потпуно малаксао и већ неколико дане, не рачунајући артиљеријску ватру и омање чарке, влада на овом крилу затишје.

На левом нашем крилу овога фронта, непријатељске трупе разбијене у току 2., 3. и 4. септембра на соколској планини, бачене су на Јагодњу. Потиснуте за тим и са свих тачака и одавде, оне нису више биле способне за напад. На овоме крилу, после упорних бораба 8. и 9. септембра настало је у главном затишје.

Немајући никаквих успеха на фронту Љубовија—Зворник где је уложио главну своју снагу, непријатељ је упорно покушавао, да га добије у Мачви. У току неколико дана и ноћи, чинио је он тамо очајне покушаје, да нас потисне, те да се тако одмакне од Саве, која му је била одмах иза леђа, и поправи на тај начин свој опасан положај.

Ма да је и овде привукао знатна појачања, непријатељ се није могао ни за корак одмаћи из Мочара подводне обале Саве. Енергично заустављен, још у почетку он је на овој страни постао на линији Митровица—Дреновац и већ неколико дана и овде у главном влада затишје. Сви његови напади, да продре дубље у Мачву, и ако је потпомаган ватром 4—5 монитора и тешке артиљерије, остали су потпуно без успеха.

Непријатељ је потпуно малаксао, а његова даља акција укочена је.

Као што је познато ми смо 24. августа, из нарочитих стратегиских разлога, прешли с једним делом своје војске у Срем, али је непријатељ у исто време, прикупивши раније сву снагу и привлачећи трупе из позадине, наново покушао, да продре на нашу територију, најпре на фронту Лозница—Љубовија, а затим и на фронту Митровица—Дреновац. Намера му је била: да нас брзим успесима на боковима примора на хитно повлачење к Ваљеву. Требало је спречити непријатеља, да ово оствари, упорном, дуго-трајном и успешном битком на линији Гучево—Борања, према Дрини, и на линији Митровица—Дреновац према Сави. Ми смо у томе потпуно успели. Непријатељева офанзива заустављена је; његови су упорни напади сломијени; његове трупе немају више ни снаге ни смелости да их понове. Наше се трупе налазе сада на јаким добро утврђеним положајима и готове, да сваки покушај непријатељског напада енергично сузбију, а у повољном тренутку пређу и у напад.

Потпуно заустављен с фронта на положајима, иза којих му се налазе знатне промене, непријатељ нема ника-

је бр...
аме...
ово...
та по...
исхар...

чему им се артиљерија и тренови заглибљују у блату по раскаљаним путевима. Још 17. септембра немачка артиљерија је се заглибила у блату у Калишкој губернији, при првом прелазу из предела концентрације, т. ј. на сто врта заједничких предњих де- немачке снаге једва ... бојишту и најраније концем про- ... (до 28. септембра). То, ... не искључује жестоке ... претходница, којима је циљ извиђање узајамног распо-

слаба предња напора била одб наших војски у Млави ... стране Познања и Шлеске Немци су се кренули више од недељу дана после почетка покрета генерала Хинденбурга ка Њему. Односно кретања тих армија нема тачних података. Трећом армијом, која иде од Калиша и има за операцијску основицу Познањ, командује, како изгледа пруски престолонаследник; а та је армија почела бити транспортована с Маса на источни фронт од прилике од десетог септембра. 16. септембра Немци су дошли само до линије Ленчица — Новорадамск, 75 врта источно од Калиша. Трећег дана већ су Немци заузели Петроков и Суљаев, покренувши се на тај начин још за тридесет врта на исток. Тога дана су се Немци приближили и Лођу. 18. септембра Немци су заузели станицу „Рогов“; 25 врта источно од Лођа, и возови из Варшаве долазили су само до Ловича. 18. септембра наше су војске изненада напале Немце у Рогову и нанеле им знатан губитак. Сутирадан, наше заштитнице су се сукобиле са немачким авангардом западно од Скерњевица, где брза — није тачно познато. Немци су бежали, оставив на разбојишту мртве и рањене. Тога дана били су малих бројева са Немцима, по извештају нашег штаба, у пределу Кјелца на левој обали Висле. Овај последњи израз не треба појмити буквално, јер од Кјелца до Висле у правој линији има око шестдесет врта. Треба схватити, да се овде хтео обележити предео леве обале у широком смислу речи, а израз „у пределу Кјелца“ означава зоније место тих бојева. Немци су отишли из Андрјејев, где је наша коњица ових дана побила неколико стотина Пруса. На том основу може се мислити, да су ти бојеви били на реци Миди, близу Хенчина. Све су то само најважнија предња дела, у којима стране учествује голубичиво само коњица. — Главне снаге налазе се позади, те према томе, генерална битка развиће се тек доцније. Главне немачке снаге крећу се полако, при-

но их је отприлике хиљаду. Од Микуличина до превоја Јабланица, близу железничког пута за Мармарош-Сигет, има свега петнаест врта, али је пут изгледа врло тежак, јер води кроз шумовити кланац горњег Прута у брда, чија се висина подиже и на више од осам и по хиљада стопа. Од превоја пут на Мармарош-Сигету, столицу угарске Русије, иде кроз теснац реке Тисе. Кроз овај превој постављена је железничка пруга која пресеца Карпате и која од превоја до Мармарош-Сигета има шест и осам врта. На тај начин наступање у Мађарску врши се на широком фронту од сто четрдесет врта трима колонама, које надиру кроз теснаце Тисе, Мађага и Унге. Ово наступање има за циљ силазак у равницу, средњег тока реке Тисе, одакле већ има удобних путева за наступни марш на Будимпешту. Деснокрилна колона наших војски, које наступају у Мађарску, налази се на 240 врта од Будимпеште. Но како у нас нема никаквих дана, по којима би било могуће оценити, да ли је наша армија предузела поход на Дунав. У сваком случају демонстрација у правцу Будимпеште веома је могућна и чак вероватна. Аустријска војска је прикована у пределу Кракова и делимице опкољена у Пшемислу, тако да нема основа плашити се могућности посебног пораза угарске наше војске. Ако офанзива у правцу Будимпеште одвуче знатнију аустро-немачку снагу од Кракова, тим горе по непријатеља. У случају опасности пак наша ће војска увек моћи отступити ка Карпатима.

В. Михаиловски.

Ситуација на ратиштима

— Према досадашњим телеграмима —

Београд, 1. октобра

29. септ. на нашем бојишту није ништа било значајније је једино то, да је непријатељ покушао два пута напад на наше трупе које се налазе на левој-аустријској-обали Саве, у правцу Мале и Велике Аде Циганлије, али је оба пута био одбијен с врло великим губицима. Наша артиљерија је својом тачном ватром просто косила његове редове. У Босни 15 аустријских батаљона напало је на наше и црногорске одреде, али су одбијени.

На француском фронту нема важнијих промена.

Већа одељења руске коњице, која су прешла кроз више карпатских кланаца пробила су се у угарску равницу. Изгледа, да Руси убацују сад у Мађарску све веће масе своје коњице. На левој обали Висле у правцу Ивановграда и Варшаве отпочеле су борбе.

Стеван Ст. Мокрањац

Стеван Мокрањац нам више неће певати. Не ћемо више сретати маркантну фигуру уметника, који је свој златни дар, потпуно и свесрдно, ставио у службу најлепшој и највишој идеји уметности: уметничком национализму, и упорношћу испосника и уверењем фанатика кроз сав живот свој и делом и речју залагао се за њу, успевајући, борио се за њу, побеђујући, да најзјед постигне не само да даде дефинитиван облик своје уметничком делу, и у националном смислу, него да код ученика својих пробуди исте воље, исте интересе, исте уметничке тежње и уметничку веру: ван уметности народа у коме си поникао има и других уметности; али ни једна те не може запоити, ни једна те не може залонити;

није у стању ни једна од њих пружити теби толико лепота, толико снаге и полета, толико могућности да своја уметничка осећања изразиш најверније што се замислити може и уметнички најузвишеније као уметност твога народа. Ко је икада са Ст. Мокрањацем разговарао, у тихе часове када се буде висока уметничка расположења, но је икада имао срећу слушати његове уметничке назоре у тренутцима када је самовољни уметнички дух и несавитљива човечанска природи његова губила се сањајући, тај може да зна колико је праве топлине било у уметничком срцу његовоме, колико је дубоке уметничке наивности било у оним чудним очима које су продирале када су озбиљно и ћутећи посматрале;

али које су сјале сјајем сунца када је ухо слушало неизмерну лепоту искрених народних попевака: из Срема, са дунавских страна, из Шумадије, са обала Неретве или плавога Јадрана, под Карадагом или Комом и Дурмитором, из вардарске долине или са тихих обала Охридског Језера.

Нема другог Стевана Мокрањаца!

Његове „Руковети“, и сувише много певане да би имале права на интересантности добрих работа које се ређе чују, али и сувише оригиналне да би постале сваким даље, нико није изводио као он. И најмање певачко друштво у Српству певало је „Биљану“ или „Пету“ или „Море извор вода“, „Мирјану“, „Хајдук Велџ“, „Босанску“ и коју још не од свих петнаест које је накитио, али ни једно их не отпева као „Београђани“, па и они само онда када је Стипан, како су га звали његови другови, или Чика-Стева,

како су га оловљавала његова уметничка деца, млађи чланови „Београдског Певачког Друштва“ када је Стеван Ст. Мокрањац дириговао. И ако није био диригент у европском смислу те речи, он је, као хоровађа, боље него и један у нас успешно сугерирао своју вољу певачима и они су никада боље певали онда када их је он водио. А он их је провео кроз све српске крајеве, био на обалам Босфора, пропутовао целу Русију и у престоницама Угарске, Саксонске и Прајске побеђивао. Он је толико постао њихов вођа да Српски Народ Београдско Певачко Друштво зове његовим именом: „Мокрањачево Друштво“.

Имао је великих идеја. Плодови њихови су већ ту. На првом месту „Српска Музичка Школа“, једини завод у нас који, богат искуством и богат наставницима и ученицима сјано дела на пољу подизања музичко-уметничког подмладна, првенствено, затим и на

пољу буђења уметничке свести у нас јавним концертима наставника и ученика. Заслуге његове на томе су пољу толике да ја мислим после ових судбоносних дана, када увећана Србија поставне и Велика, Српска Музичка Школа треба да добије назив: „Српска Музичка Школа Ст. Ст. Мокрањац“.

На другоме месту: „Осмогласник“. Ко је хтео да добије појма о нашој црквеној музици лутао је по неаутентичним бележницама ранијих дилетаната — „скупљача“ или у штампаним делима српских музичара пре њега који за то не имају традиција, или је био принуђен слушати извођење црквених песама за певницом, на један неверовантно неукусан начин, од појаца који не само да често немају дубину вере да би дубоко осетили скривени смисао црквених мотива наше народне музике, него ни најобичнији појам о уметнички лепоте да би са довољно смисла и стила

кве могућности, да развије јаку снагу и да успех потражи дејством на крилима.

Наша офанзива у Босни успешна је, ма да је непријатељ последњих дана привукао тамо знатне снаге. У овом тренутку ми владамо једним делом Босне, који је несравниво већи од парчета нашега земљишта, што га непријатељ још држи. Наш напад у правцу Земуна и поновно привремено заузимање ове вароши имали су чиста тактички циљ, који је и постигнут.

У овом тренутку делови наших трупа, на овом правцу, на непријатељском су земљишту до самог Земуна.

Према овоме и овај поновни покушај непријатељев, да продре на наше земљиште, потпуно је пропао.

Преко 300.000 неоријатељских војника стоје у овоме тренутку приковано за нашу границу, без укаквог успеха.

Немачка офанзива

— Одлука главног штаба —

Штокхолм, 30. септ.

Према вестима из Берлина главни војни савет у Бреслави решио је да обнови наступаче према Русима једновремено у четири правца: према Ковну, Лодзу, Варшави и у Галицији.

Индиска војска у Европи

— Дочек у Марсељу. —

Енглеска појачања из Индије стигла су у Европу и већ се зацело налазе на бојишту. Ово ће бити први пример у историји света, да се Индуси боре раме уз раме са белима.

У Марсељ су прispели 13. септембра. Становништво им је приредило одушевљен дочек. Један очевидац овако је описао њихово искрцање у једном француском листу.

— Изјутра се иза замка д' Иф и суседних острва појавила велика армада бродова. Све становништво Марсеља изашло је на обалу, балконе, кровове. Град је био украшен заставама, цвећем, ћилимима.

Транспорти са ратним бродовима, који су их пратили приближавају се кеју. Палубе су пуне војника бронзане боје лица у белим и зеленим турбанима. Међу њима се виде чврсти Гуркаси и Сикхи, крупни, лепи Пенџабци црне браде и Белуцистанци јахачи на мазгама. Сви су ти војници у својој народној ношњи, боје каки, а с њима је енглеска индиска војска, — војници опаљена лица с официрима и највише енглеске аристократије.

Кад се та азиска војска искрцавала, оркестар састављен из неких чудних инструмената свирао је на велико чуђење гомиле марсељезу, енглеску народну химну и „Боже, царја храни“.

Постројивши се у колоне индиска је војска прошла кроз улице Марсеља уз звуке своје егзотичне музике. Неколико пукова смештено је под шаторима изван вароши, а неколико у марсељским касарнама. Један пук Сикха смештен је у ботаничком врту, између палма и банаана, око кавеза с дивљим зверовима и мајмунама. Марсељска општина хтела је да изненади Сикхе и довела их је међу предмете, који су их потсећали на њихову отаџбину.

Француски официри, који су присуствовали искрцавању трупа, задивљени су одличном организацијом енглеске војске: на сваку ситницу обрађена је пажња. Са индиском војском донета је чак и храна, којом се Индуси хране код своје куће. Ништа није заборављено. Индуси неће осетити, да нису у својој домовини, али ће Немци осетити њихово присуство у Европи. Дошло их је око седамдесет хиљада.

Немачки план

— Потпуно уништење Француске —

У немачки план о уништењу Француске улазиле су и такве ствари, које оцртавају Немце као варваре најниже врсте. Они су у свој програм унели и потпуно уништење француске индустрије за време њиховог бављења у Француској. Нарочито су требале да се униште оне индустријске гране, које конкуришу немачким.

Заробљени Немци веле, из-

међу осталог, да је њиховој артиљерији издат налог, да без икаквих обзира бомбардује све фабрике шећера у северној Француској.

Разрушењем тих фабрика Немци су заиста нешто добили. Уништене су шећерне фабрике, упропашћена су поља са шећерном репом. Цене шећера биће подигнуте и Француска ће морати да увози шећер са стране.

Германизам-варваризам.

Дневне вести

Двор у жалости

Услед смрти Његовог Величанства Краља Румунског Карола I, Његово Краљевско Височанство Престолонаследник, у име Његовога Величанства Краља, наредио је да Двор буде у жалости 14 дана, почевши од 28 септембра до 11 октобра закључно ове године.

Бр. 158 Из канцеларије Маршалата Двора. 28 септембра 1914 године, у Валуеву.

Указ о поданствима

Јављају нам из Ниша да је Престолонаследник Александар потписао велики указ о примању у поданство.

Преведен у резерву

Потписан је указ којим се преводи у резерву пређашњи капетан г. Милан М. Таназевић.

Учитељске школе

Према одлуци Министра Просвете други и трећи разред учитељске школе у Јагодини и Алексинцу одпочеће свој рад у неготинској учитељској школи. Дан рада објавиће се.

Председник општине у Нишу

Преkjуче је отпутовао за Ниш г. Ђока Несторовић председник општине београдске. Г. Несторовић путује поводом питања о закључењу новог зајма. У дужности председника заступа га кмет г. Милан Марковић.

Погинули официри

Према саопштењу Министарства Војног погинули су ови официри: Артиљеријски капетан II кл.

Радомир Милошевић, пешадијски поручник Бранислав Здујић и пешадијски потпоручник Станимир Радојичић и резервни пешадијски потпоручници: Драгош С. Поповић и Милан А. Стошић.

Упутнице за заробљенике и интерниране

За ратне заробљенике и интерниране Србе у Аустро-Угарској, може се слати новим поштанским упутницама преко Швајцарске.

Упутнице морају бити изражене у франковима и упућене на адресу: An Controle général des Postes, à Berne; а на полеђини упутничког купона исписиваће се само име и презиме и ближа адреса примаочева. Осим упутничког бланкета, за ове упутнице пошта неће никакве друге таксе наплаћивати.

Помен Гавровићу

Породица пок. Михаила Ст. Гавровића, коњичког мајора, који је свој живот положио у борби са Аустро-Јанцима, објављује да ће му давати шестонедељни помен 4. октобра у десет и по часова, у чачанској цркви.

Дрва за Београђане

На предлог Управе вароши Београда Министарство Привреде одобрило је да се грађанству београдском издају дрва која се налазе у згради

рударског одељења и дрва у шуми Липовици. Прва ће се продавати по 9 динара од метра, а друга по 4-50. Сваки који жели купити поменућа дрва пријавиће се кварту врачарском, где ће добити признаницу после положених новача са којом ће на поменути местима добити дрва.

Свака породица има права на четири метра дрва.

Из писма интернираних

— Српски поданици интернирани у Аустро-Угарској јављају се својим својницима. —

2) Госпођа Ангелина Петровић, супруга пок. Коста Петровића, бив. књиговође великоградштанске штедионице. С њом су два сина: један од 17, други од 18 година, обојица су рођена у Великом Градишту, и старији је интерниран. Моле да се о њима извести њихов тугор г. Петар Натаншевић, трг. агент у Београду, и да им се пошаље новац.

3) Свештозар Младеновић шећерџија, родом из Јагодине. Имао је у Бечу радњу, коју је морао затворити.

4) Божидар Младеновић, шећерџија, родом из Јагодине. Затворен је као ратни заробљеник прво у Meidling im Thale, па је отуда премештен незнано куда.

Последње вести

У Галицији

Петроград, 30. септембра

На фронту, који се протеже у пределу Варшава—дуж Висле—Сан до Пшемисла, и даље на југ до Ањестра, настављају се ратне операције.

У источној Прусској нема никакве промене.

Чарке на мору

Петроград, 30. септембра

Према накнадним обавештењима заповедника флоте у Балтичком мору, наше крстарице, које су биле нападнуте од немачких подводних бродова 27. и 28. септ. потопиле су два непријатељска подводна брода.

Петроград, 30. септембра

Јапанци су потопили један немачки торпиљер у близини Кјао-Чао.

Енглеска крстарица „Кумберланд“ ухватила је код Камеруна 8 немачких бродова и њихове товари угљена.

изнели узвишену лепоту наше народне црквене музике. Тек је Мокрањац то постигао. Од рођења свога па до смрти био је чедо своје цркве. Још као малишан био је најбоље ђаче—појак и неготинска црква звонила је сребрним звуцима када је мали Стева „одговарао“ или певар „хирувину“ или „причасно“. И остао је добар певач до пред преве дане старости. Још пре десет година ја сам га слушао на једном концерту у Новоме Саду певати његову крајинску „Књигу пише Мула-паша“. Одгајан крај певнице, растао је са најчистијом вером и најубеђенијим осећајима које она улева и којој се научио певајући јој песме. Израстао је и отишао је да се обрзује. Вратио се и, као зрео и уметнички васпитан ступио је у Богословију и у њој створио оно што нико до њега није створио: усталио је систем нашег црквеног појања. Ко хоће да позна нашу црквену музику нека узме „Осмогласник“.

Сигурним инстинктом забележио је оно што је чисто и крепко, а у примедбама је забележио све варијанте, кат-када и манирске особине које су прешле у обичај, све мелизматичке и фигуративне одлике нашега црквеног појања. Сав нотни текст зналачки је пропратио исцрпном студијом и улуптом и тиме утврдио стил наше црквене музике и њенога извођења тако да се тек данас може рећи: нема више лутања при појењу у цркви. Свештенички подмладак, њиме васпитан, упућен његовом речју и његовим уметничким делом, улази у народ са једним јединственим појмом о стилу нашег народног црквеног појања и уноси га у душе верних са оном вољом са којом им га је у душу унео њихов учитељ, неуморни и пренициљиви Стеван Ст. Мокрањац.

Истим инстинктом здрава уметника осетио је шта вреди искрено и крепко уметничко здравље народа. И полут Вука пошао је

да забележи народне попевке и игре. Обогаћен многим мотивским материјалом са мелографских путовања својих нарочито по Старој Србији, а одгајан песмом народном, он је не само умео верно и лепо да чује народну мелодију и да је тачно запише, него јој је и скривеним хармониски смисао осећао. И када је почео да сређује попевке, кад је од њих почео да ниже музичке „дробне ђердане“, своје „Руковети“ он је са сигурном руком нишао. У њих је он унео све боје своје, све радости своје, сва вајкања и тужбе, сва уздања и наде, целокупно своје уметничко биће, оне су песме душе његове поред свега тога што мелодијски нису оригиналне. Народ му је позајмио мелодију, она му је сугерирала своју специфичну хармонију, ону која се крије под мелодијском линијом и између интервала и он је нижући их непогрешно у своје „Руковети“ писао своје хорске „Романсе и баладе“. Свака његова руковет

прича је, пуна једрес адржине и крепкости а изведена је логичним низањем народних песама које је дубоко и силно, облачио их у русон умешно разрађивао уметнички хо крупног уметничког облика, живог садржином и бојом, а састављен из најсочнијег мозаика народне музичке лепоте. Многе је народне песме „приредио“ уз пратњу клавира. Издао је „Српске народне песме и игре из Левча“ као књигу са звучно научном расправом. А један део народних песама, у соло или хорској обради уз пратњу оркестра, унео је у комад „Ивкова слава“. Та музика доказ је колико је имао подобности да ради „комад из народног живота са певањем“. Штета је што није завршио и музику за „Ђидо“. Зашто је тако мало део Позоришту? Мислим за то што му је тешко било наћи добар комад („Коштану“ је мислио да изради) а још више што је имао немо чудно расположење—према блеску

„театра“. За њега је „театар“ место у коме се стиче популарност ефектима који су спрењени за шире слојеве. Драмскога дара није имао да да Оперу; да уз фрулу пева и игра на позорници није хтео. То је оставио другима и мање добрима од њега и мање Србима од њега. Чини ми се да је то за њега био ситан посао. А он се никада није прихватио ситних послова, за сваки дан, за сваки тренутак, за сваки ефекат. Отуда се његове песме не могу чути, као песме Хавлјаса, Јенка, Звонаржа, па ако хоћете и г. Маринковића, у свако доба и у свима приликама, на улици, по кафанама, при седељкама, на „жур“-овима из уста сентименталних удавача и удовица, које су почеле да седе и нарочито при патриотским манифестацијама. Патриотским фанфанадама он није хтео да стиче славу.

(Свиће се)

Ратна пошта

У којој се болници налазе на лечењу као рањени Стеван Булатовић редов и каплар Ђура Б. Булатовић оба из Медвца среза јабланичког. Молим да ми се јаве писмом или преко уредништва.

С поштовањем Машан Радовановић резерв. наредник рањеник, стална војна болница соба бр. 2. у Крагујевцу. 1-2

Тражи се г. Лазар Бејосиф трговац из Београда моли познанике и пријатеље који би знали што о нашој жени, мајци и двоје деце који су отишли у Бању Меленце (Аустро-Угарска) да јаве јуредништву. 2-3

Да се јаве рањени поднаред. III чете II бат. VI акт. пука Радивој Герзић, Милован Николић и Исајило Ковчевић на адресу Драгутин О. Вучићевић рањ., касарна XI пука соба бр. 6 Крагујевац.

РАДЊА

Браће Х. Габаја

код „Српске Круне“

отворена је сваког дана од 7^{1/2} изјутра до 6 часова после подне. 2-5

Дварско - Дашчарска Радња

Миће Петровића и

Милисаву Николића

у Кара-Ђорђевој улици до основ. школе саванске отворена је сваког дана. 3-10

Апотека код Срп. Краља

Свет. Ј. Прендића

БЕОГРАД—ТРКАЛИШТЕ

отворена је. 1-5

Јелена Милкић, модискиња

БЕОГРАД

отворила је своју главну радњу у Београду, пошто је преко Солуна добила из Италије и Енглеске прву партију најчувенијих

Женских шешира

2-5

Кушаковића Двор. Апотека

БЕОГРАД

отворена је и дању и ноћу; прву помоћ до доласка лекара врши бесплатно. 1-3

Кушаковића Апотека--Београд

одговара на писма п. п. потрошача и пријатеља, да робу поштом и железницом још не може слати. По прилици налоге извршавамо

одмах. 1-3

Маса поч. Љубе С. Јовановића. Заступник Бранко Божовић, Краља Александра ул. бр. 12. Штампариз „Пијемонт“, Краља Александра 12.

Камашни и обућа

у великом избору

Обућа модерних и јаким нарочито за данашње прилике. Препоручује обућарска радња

Светозара Стојановића, Цветни Трг

СПИЊУ ОФИЦИРСКОГ ДОМА

прима се и оправка. 2-10

Тражи се син Љубомира Стојановића помоћника благајнице окр. смедеревског — Паланка — Божићар Ђак III разр. гимназије смедеревске стар 15 година на дан 5. септембра ове год. отишао је из села Масара среза јасенич. окр. крагујевачког, незнано где, није се јавио родитељима. Моле се сви који би о њему што знали да јаве његовом оцу.

ИЗДАВЧКА КЊИЖАРА

Геце Конг

БЕОГРАД

Кнез Михаилова улица бр. 1.

Јавља г. г. директорима, професорима, књижевцима у новим крајевима, да је књижевница отворена и прима све поруџбине за школске књиге. Пошто се могу слати само пакети без доплате, то молим да се уз сваку поруџбину пошаље новац. Књижевцима уобичајени књижевни рабати. 2-10

Тражи се: апотекар, помоћник и приправник

Обратити се

Кушаковића Двор. Апотеци, Београд

1-3

БАЧКА КЊИЖАРНИЦА И ТРГОВИНА КАНЦЕЛАРСКОГ МАТЕРИЈАЛА

Боже О. Дачића, Београд

Краљ Александрова ул. бр. 9.

Јавља г. г. директорима, учитељима, књижевцима и општинама, да је књижевница отворена и прима све поруџбине за канцеларски материјал и школске књиге. Пошто се не могу слати пакети с доплатом то молим да се уз сваку поруџбину пошаље и новац.

НАЈНОВИЈЕ НАЈНОВИЈЕ

Најсавршенија мапа ратишта у боји.

Слике свију ратујућих Србији савезних владара, величина 65×48.

Дописни карата различитих из садањег рата.

Књижевцима уобичајени рабат.

Издање литографије

Мирка Милошевића, Сремска ул. бр. 4.

Поруџбине за све врсте послова примама пошто се могу слати пошт. пакети без доплате, зато треба новац код поруџбине послати унапред. 2-10

1-ог РЕДА ПОГРЕБНО ПРЕДУЗЕЋЕ

Петра Ал. Петровића, Београд

преко пута Управе Фондова и Спеменика

Кнез Михаила

отворено је и препоручује за смртан случај: највећи избор целокупне погребне спреме, надгробних венца од перла, метала и др. најмодерније декорације; 5 најлепших — (сопствени) — стаклених кола за погреб — ван картела.

ЦЕНЕ НАЈЛЕПШИЈЕ — УСЛУГА НАЈСОЛИДНИЈА

У последњим биткама на Мачковом Камену по званичним извештајима Мин. Војног нестало је резерв. поручник Петар Предић чин. Нар. Бан е. Г. Предић је учествовао у оба рата, храбро се борио у српско-турскоме рату и био је тешко рањен.

Ако би ко сазнао штогод о Предићу, моли се да јави уредништву.

Тражи свог брата

Марко Вујић грађевинар и обвезник војни моли познанике своје који би ма шта знали за брата му Јанка Вујића обвезника 3 батаљона 6 пука III позива да ли је жив или је погинуо. Ко ме извести тачно добиће награду пристојну. Писма слати М. Вујић Нова Скупштина Београд.

Молим да ми се јави ко би знао за мога мужа Мирка Јовановића, обућара из Београда, обвезника VII пешадског пука који је у последњим борбама тешко рањен.

Учтива Лепосава Мирка Јовановића Скобалићева ул. бр. 12.

Тражи се: апотекар, помоћник и приправник

Обратити се

Кушаковића Двор. Апотеци, Београд

1-3

БАЧКА КЊИЖАРНИЦА И ТРГОВИНА КАНЦЕЛАРСКОГ МАТЕРИЈАЛА

Боже О. Дачића, Београд

Краљ Александрова ул. бр. 9.

Јавља г. г. директорима, учитељима, књижевцима и општинама, да је књижевница отворена и прима све поруџбине за канцеларски материјал и школске књиге. Пошто се не могу слати пакети с доплатом то молим да се уз сваку поруџбину пошаље и новац.

НАЈНОВИЈЕ НАЈНОВИЈЕ

Најсавршенија мапа ратишта у боји.

Слике свију ратујућих Србији савезних владара, величина 65×48.

Дописни карата различитих из садањег рата.

Књижевцима уобичајени рабат.

Издање литографије

Мирка Милошевића, Сремска ул. бр. 4.

Поруџбине за све врсте послова примама пошто се могу слати пошт. пакети без доплате, зато треба новац код поруџбине послати унапред. 2-10

1-ог РЕДА ПОГРЕБНО ПРЕДУЗЕЋЕ

Петра Ал. Петровића, Београд

преко пута Управе Фондова и Спеменика

Кнез Михаила

отворено је и препоручује за смртан случај: највећи избор целокупне погребне спреме, надгробних венца од перла, метала и др. најмодерније декорације; 5 најлепших — (сопствени) — стаклених кола за погреб — ван картела.

ЦЕНЕ НАЈЛЕПШИЈЕ — УСЛУГА НАЈСОЛИДНИЈА

Кафана „Два Јелена“

У СКАДАРЛИЈИ

Отворена је била за све време бомбардовања и препоручује најбоље пиће и српску кујну. 2-3

Чисте сирћетне есенције

Правог франц. коњака и руског чаја на веће и мање количине има

Кушаковића Двор. Апотека Београд

1-3

Нашем милом и непрежаљеном сину и брату

† Милораду Н. Стевановићу

инжињеру — резервном капетану II класе — погинулом на Бадовинцима 26. пр. мес. где је и сахрањен

даваћемо четрдесето-дневни помен у четвртак 2. окт. ове године у 10 час. пре подне у капели дорћолске цркве.

Молимо сроднике, пријатеље и познанике наше и нашег покојног Мике да изволе овом помену присуствовати. 29. Септ. 1914. год. Београд.

Ожалошћени Мати Јелена, брат Стева; сестре Милица, Љубица и Анђа.

Мој мили, и никад незаборављени супруг

† Милорад Ј. Илић

новинар и пол. писар у оставци

храбро борећи се на челу своје чете пао је при јуришту на Бињелу 2 септембра.

Дубоко ожалошћена супруга Видосава М. Илићка, брат Драгутин Ј. Илић новинар.

Са срцем пуним бола и туге, извештавамо наше рођаке, пријатеље и познанике, да је наша мила и никад непрежаљена кћи, односно супруга, мати сестра и т. д.

† Љубица М. Богдановића

учит. азањ. школе

преминула 11-ог ов. месеца у најлепшем добу свога живота оставивши нас да до гроба тугујемо а 12-ог по подне сарањена уз велико учешће овдашњег грађанства.

Наша туга и бол у толико су већи, што Бог не испуни жељу наше драге Љубице, да још једном види свога ратника — свога милог друга Миливоја, који се на ратишту налази.

Сматрамо за особиту дужност да изјавимо нашу срдечну благодарност г. г. свешт. г. Панту Мајсторовићу азањском и г. Милану Павловићу глибовачком; који нашу милу Љубицу до вечне куће испратиле а г. Мајсторовићу и стога што из почасти чинодејствоваше.

Не мању срдечну благодарност нашу нека приме драге и миле колегинице наше незаборављене Љубице: г-ђе Јелена Мићићка и Анка Пилетићка; г-ђеце Дан. Ђурићева и Мага Павловићева; учит. овд., које искрено ожалише своју драгу колегиницу и у овом времену потрудише се те прикупише ђаке и положише на гроб диван венац.

Исто тако нека приме нашу искрену благодарност г-ђа Перса М. Ђурићка; г-ђа Мага П. Пауновићка учит. из Мисараца; г-ђице Мица и Мара Ђурићева настав. жен. гим. г-ђица Зора Павловићева учит. рада; г-ђица Јаворка Чед. Братуљевићка и Радојка М. Живановићка и г-ђица Љуб. Вучковићка учит. све из Селевца, које не пожалише трула но дођоше и наше мило Љубице до гроба испратиле.

Искрено благодаримо стрини наше миле Љубице, Кат. В. Богдановићка и сестри Даници и нашој милој сестри Мици Л. Малетићка, које се заједно са нама нађоше око миле и добре Љубице.

Нарочиту нашу благодарност нека прими г. Милош Ђурић пенс. из Београда, на искреном и пуном осећању говору држаном на отвореном гробу наше никад непрежаљене Љубице.

Хвала свима пријатељима из Азања, који ожалише и испратиле нашу милу Љубицу.

Исто тако хвала свима онима, који усмено или писмено саучешће изјавише.

19. септ. 1914. год. Азања.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Тужна мати: Ленка; супруг: Миливоје учит.; син: Александар-Аца; сестре: Леп. Рад. Михаиловићка учит. и Мица Л. Малетићка; отац: Јаков; стриц: Вуч. Богдановић трг.; стрина Катарина; свекар: Радован; сестр. од стрица Даница и остала многобројна фамилија. 1-2